

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко Л.М. Школа Зарубіжжя: шляхи реформ / Л.М. Ващенко, Б.М. Жебровський. – К., 1999. – 152 с.
2. Сербіновський Б.Ю. Науково-дослідний аутсорсинг у навчально-науково-виробничій інтеграції університету / Б.Ю. Сербіновський, Т.Г. Гусенко, Б.Б. Сербіновський // Вісник КНУ імені Михайла Остроградського. – 2011. – Вип. 2(67). – Ч.1. – С. 169-176.
3. Altrichter H. Handbuch Neue Steuerung im Schulsystem / H. Altrichter, K. Maag Merki. – GmbH; Wiesbaden: Springer Science+Business Media, 2010. – В. 7. – 467 s.
4. EU-Kommission. Europäische Benchmarks für die allgemeine und berufliche Bildung. Follow-up der Tagung des Europäischen Rats von Lissabon. Mitteilung der Kommission vom 20. November 2002. – Brüssel : KOM, 2002. – 28 p.
5. Lehrplan für den Katholischen Religionsunterricht an allgemeinbildenden höheren Schulen (Unterstufe) und Hauptschulen. Novellierter Lehrplan / G. Bader, H. Bastel, W. Burgstaller, A. Etzelsdorfer, A. Friedrich, E. Häfele, G. Hopfgartner. – Wien, 2000. – 21 s.
6. Schibany A. Austrian Research and Technology Report 2010 / A. Schibany, M. Berger, M. Buchinger. – Vienna, 2010. – 265 p.
7. Sroka W. Europäische Benchmarks für Bildungssysteme – Instrumente bildungspolitischer Steuerung? / W. Sroka // Tertium comparationis. – 2005. – №112. – S. 191-208.
8. Schlingmann-Zimmermann U.E. Bilinguale – bikulturelle Erziehung in den Vereinigten Staaten // Bericht über einen Forschungsaufenthalt in den USA / U.E. Schlingmann-Zimmermann. – Berlin [W]: EXpress Ed., 1982. – 168 s.
9. Wagner G.G. Ökonomie(sierung) und Bildung – Plädoyer für ein entspannteres Verhältnis / G.G. Wagner // Zeitschrift für Pädagogik. – 2006. – № 52 (1). – S. 43-51.

О.И. ДЕНИЧЕВА. ФАКТОРЫ МОДЕРНИЗАЦИИ СОДЕРЖАНИЯ СРЕДНЕГО ГУМАНИТАРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ АВСТРИИ

Резюме. В статье проанализированы причины проведения реформ в системе среднего гуманитарного образования; выявлены особенности реформирования гуманитарного образования; показано влияние развития экономических процессов на содержание гуманитарного образования; проанализированы изменения в содержании гуманитарного образования в средних учебных заведениях современной Австрии.

Ключевые слова: образовательные реформы, гуманитарное образование, содержание гуманитарного образования, развитие, общество.

O.I. DENICHEVA. THE FACTORS OF LIBERAL EDUCATION CONTENT MODERNIZATION OF AUSTRIA

The summary. The article analyses the causes of Liberal education content reforms in the system of secondary education; the peculiarities of Liberal education reformation are highlighted; the economic process influence on the Liberal education content is shown; the changes in the content of this education in specialized secondary educational establishments of Austria are revealed.

Key words: educational reforms, Liberal education, content of Liberal education, development, society, influence, changes.

Одержано редакцією 05.03.2015 р.

УДК: [37. 016: 81' 243]: 004. 4. 032. 6

С.В. ПЕТРЕНКО

НАВЧАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Резюме. У статті розкривається роль мультимедійного програмного забезпечення у викладанні іноземної мови; доводиться необхідність підготовки вчителя іноземної мови до програмування й створення власних програмних продуктів з методики викладання іноземної мови; обґрунтовується, що оволодіння технологією розробки програм в системі Delphi забезпечує вчителю іноземної мови можливість модифікації наявних програмних засобів навчального призначення.

Ключові слова: мультимедійне програмне забезпечення, вчитель іноземної мови, презентація, система Delphi, комп'ютерні технології.

Постановка проблеми. Глобальні зміни, які нерозривно пов'язані із процесом інформатизації, диктують нові завдання й висувають нові вимоги до сучасної людини. Ситуація, яка склалась на сьогоднішній день у системі освіти, значною мірою характеризується тенденцією переходу від традиційного до інноваційного навчання. Водночас результатом політичних, соціальних і економічних реформ, що відбуваються в нашому суспільстві, є різко зрослий рівень потреби в оволодінні іноземними мовами. Практичне володіння іноземною мовою – одна з найважливіших характеристик фахівця будь-якого профілю. Тому особливої актуальності у сучасних навчальних закладах набуває використання комп'ютерних інформаційних технологій при викладанні іноземної мови завдяки їх технічному потенціалу, дидактичним можливостям тощо.

Використання ІКТ дає змогу забезпечити засвоєння іноземної мови в індивідуальному темпі; підвищити самостійність і відповідальність; організувати навчання іноземної мови людей усіх вікових груп; вибудувати

навчання іноземної мови відповідно до інтересів, цілей; увести в навчання іноземної мови міжкультурний компонент; вибудувати навчання з урахуванням типів сприймання учнів.

Однак, на сьогодні існує невідповідність учителів до використання нових інформаційних технологій у навчальному процесі (відсутність у більшості вчителів іноземної мови навичок програмування і недостатня вивченість ними педагогічних і методичних основ як використання готових комп'ютерних програм з іноземної мови в навчальному процесі, так і особливо, самостійної розробки й застосування мультимедійних навчальних додатків з іноземної мови).

Все це актуалізує проблему навчання програмуванню майбутніх учителів іноземної мови у ВНЗ.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Розробкою і впровадженням у навчальний процес інформаційних комп'ютерних технологій активно займаються Е.С. Полат, С.У. Новиков, Л.А. Цветкова [7]. Питання створення й використання комп'ютерних навчальних програм розкриті в роботах В.І. Карлашука, В.А. Касторної, С.О. Сисоевої та ін. [2; 3].

Використання електронних навчальних програм в основі комп'ютерного навчання, створених на базі мультимедійних технологій, стали предметом вивчення В.Ю. Бикова, М.І. Жалдака, В.В. Мороза, В.Д. Шарко й ін. [2; 7]. Аналіз проблем комп'ютерного навчання іноземної мови займає одне з головних місць у роботах Н.А. Антонюк, М.Ю. Бухаркіної, Е.І. Дмитрієвої, Г.О. Шклярчук та ін. [1; 10]. Розробці, впровадженню та аналізу ефективності сучасних програмних педагогічних засобів присвячено праці В.Г. Редька Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич [9]; створення та використання мультимедіа на уроках іноземної мови вивчають О.В. Данилова, В.В. Манак, Д.В. Манак [3; 6].

Водночас, на сьогодні практично не вивченим є питання можливостей використання особистого програмування вчителем іноземної мови в організації процесу навчання іноземній мові. Тому **мета** пропонованої статті полягає в обґрунтуванні необхідності підготовки вчителя іноземної мови до програмування й створення власних програмних продуктів з методики викладання іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основні типи інформаційних комп'ютерних технологій вивчення іноземної мови, які досить широко впроваджуються у навчальних закладах, поділяють на: інформаційного характеру (тексти, словники, ілюстративний матеріал); програми, спрямовані на вирішення приватних освітніх завдань: (тренажери; комп'ютерні ігри); контролюючі програми; довідкові системи; освітні програми тощо.

Завдяки ІКТ можна здійснити такі функції навчання іноземним мовам: імітувати діяльність вчителя (подання навчального матеріалу, здійснення підказок, виправлення помилок, контроль засвоєння матеріалу, аналіз отриманих результатів); забезпечити практику мови (тренування мовного матеріалу, його закріплення, повторення на базі спеціально розроблених вправ); забезпечити діалоговий режим спілкування; моделювати мовне середовище; знайомити учнів з різноманітним автентичним мовним матеріалом; надавати допомогу вчителю в підготовці до заняття і його проведення.

Особливо ефективним є використання ІКТ у межах звичайного заняття – пояснення нового навчального матеріалу з комп'ютерною підтримкою. Безумовно, для цього вчителю потрібні спеціально розроблені програми. У зв'язку з тим, що сучасний ринок електронних продуктів не містить спеціально створених з цією метою електронних продуктів, у вчителя виникає потреба в самостійній розробці нескладних мультимедійних навчальних додатків.

Під мультимедійними навчальними додатками розуміємо електронні посібники, розроблені за допомогою мультимедійних технологій для уроку з комп'ютерним супроводом, що виконує роль наочного зображення нового мовленнєвого матеріалу й пропонованого учням за допомогою комп'ютера з презентаційними можливостями. Використання мультимедійних навчальних додатків у навчальному процесі передбачає декілька організаційних форм роботи: 1) кероване відкриття знання, де пояснення здійснюється вчителем і супроводжується показом мультимедійної навчальної презентації; 2) кероване представлення знань, яке може бути використане в проєктних методах, де учень або група учнів розкриває суть досліджуваного питання для іншої частини класу; 3) самостійне відкриття знання, що передбачає самостійну роботу учня стосовно ознайомлення з новим навчальним змістом [4].

Необхідно зазначити, що комп'ютерні навчальні програми в навчанні іноземної мови стали використовуватися з 80-х рр. ХХ століття. Так, Е.Л. Носенко вважає, що вони були призначені для реалізації за допомогою комп'ютерів, що працюють у діалоговому режимі, функцій з пред'явлення навчальної інформації в зручній для сприйняття формі, індивідуалізованому управлінні навчальною діяльністю в ході програмованого, проблемного навчання; контролю знань, а також для забезпечення доступу до обчислювальних, інформаційно-довідкових і інших ресурсів комп'ютера [8].

На сьогодні комп'ютери стрімко увійшли в процес навчання іноземній мові, дещо потіснивши традиційні методики і змусивши викладачів іноземних мов вирішувати проблеми, про існування яких кілька десяти років тому жоден лінгвіст навіть не підозрював [1].

Застосування ІКТ на уроках іноземної мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу. При комп'ютерному навчанні засвоюється набагато більша кількість матеріалу, ніж це робилося за той самий час в умовах традиційного навчання. Крім того, матеріал при використанні комп'ютера краще засвоюється [1; 10]. ІКТ забезпечує і всебічний контроль навчального процесу. При використанні комп'ютера для контролю якості знань учнів досягається і велика об'єктивність оцінки. Крім того, комп'ютерний контроль дає змогу значно

заощадити навчальний час, тому що здійснюється одночасна перевірка знань всіх учнів. Це дає можливість викладачу приділити більше уваги творчим аспектам роботи з учнями. Ще одна перевага комп'ютера – здатність накопичувати статистичну інформацію в ході навчального процесу. Аналізуючи статистичні дані (кількість помилок, правильних/неправильних відповідей, звертань за допомогою, часу, витраченого на виконання окремих завдань і т.п.), викладач може зробити висновок про ступінь і якість сформованості знань в учнів. Сприятливі можливості створюють ІКТ і для організації самостійної роботи учнів на уроках іноземної мови. Учні можуть використовувати ІКТ як для вивчення окремих тем, так і для самоконтролю отриманих знань.

Позитивною стороною використання ІКТ в галузі викладання іноземної мови є можливість: здійснити швидко передачу інформації, її обробку й зберігання; забезпечити вивчення іноземної мови в індивідуальному темпі; вибудувати навчання іноземної мови з урахуванням типів сприймання учнів; підвищити самостійність і відповідальність учня; спонукати учня до самоосвіти; організувати навчання іноземної мови людей усіх вікових груп; вибудувати навчання іноземної мови відповідно до інтересів, цілей учня, що дозволяє підвищити значимість його навчальної діяльності й збільшити мотивацію учня; увести в навчання іноземної мови міжкультурний компонент; змінити ситуацію, коли лише учитель є єдиним носієм знання; зробити навчання іноземної мови творчим, емоційним, привнести в навчальний процес елемент імпровізації.

Водночас дуже важливо, щоб кожен викладач, вчитель усвідомив, що комп'ютер у навчальному процесі – не механічний педагог, чи аналог викладача, а засіб у процесі навчання, що підсилює і розширює можливості навчальної діяльності. Те, що викладач бажає одержати в результаті використання машини, у неї необхідно *запрограмувати* [3].

На сьогодні існує велика кількість комп'ютерних програм, що допомагають вчителю іноземної мови й учням при оволодінні мовою. Комп'ютерні навчальні програми мають багато переваг перед традиційними методами навчання. Вони сприяють тренуванню різних видів мовної діяльності і поєднанню їх у різних комбінаціях, допомагають усвідомити мовні явища, сформувати лінгвістичні здібності, створити комунікативні ситуації, автоматизувати мовні дії, а також забезпечують реалізацію індивідуального підходу й інтенсифікацію самостійної роботи учня.

Зважаючи на те, що маємо освіту магістра інформатики та викладача англійської мови, схарактеризуємо використання комп'ютерних навчальних програм саме на прикладі англійської мови.

Комп'ютерні навчальні програми використовують *при вивченні лексики*. Наприклад, при введенні і відпрацьовуванні тематичної лексики англійської мови стовно, приміром, покупок, продуктів харчування, одягу тощо, часто використовують комп'ютерні програми “Triple play plus in English”, “English on holidays”, “English Gold” та ін. Етапи роботи з комп'ютерними програмами наступні: демонстрація, закріплення, контроль.

При *відпрацьовуванні вимови* комп'ютерні навчальні програми передбачають режим роботи з мікрофоном. Після прослуховування слова чи фрази учень повторює за диктором і на екрані з'являється графічне зображення звуку диктора й учня, при порівнянні яких видно всі неточності. Учень прагне домогтися графічного зображення вимовленого звуку максимально наближеного до зразка.

При *навчанні діалогічної мови* доцільно використовувати, приміром, приклади роботи з діалогами комп'ютерної програми “Triple play plus in English”. Із запропонованих у програмі діалогів, вибирається один, на екрані з'являються кілька картинок – сцен даного діалогу.

При *навчанні письму* за допомогою комп'ютерних програм вирішується відразу дві задачі: правильне написання англійських слів і освоєння клавіатури. Наприклад, у комп'ютерній навчальній програмі “Bridges to English” практично кожне завдання передбачає друкування на клавіатурі англійських слів і речень.

При *відпрацьовуванні граматичних явищ* навчальні комп'ютерні програми так чи інакше передбачають відпрацьовування визначених граматичних структур: стверджувальні, негативні і питальні речення, ступені порівняння прикметників, дієприкметник, в англійській мові займенники some, any, структури there is / there are, прийменники і т.д. Наприклад, у програмі “Bridges to English” 20 уроків, і у межах кожного уроку усі види роботи спрямовані на відпрацьовування визначеного граматичного явища.

Використання мультимедійних засобів при навчанні передбачає декілька основних напрямів реалізації педагогічної діяльності, які можна поділити на дві групи відповідно до ролі учнів при проектуванні та створенні комп'ютерних засобів навчання. До першої групи слід віднести ті освітні продукти, які розробляються вчителями для подання змісту навчального матеріалу, при роботі з ними учням надається лише пасивна роль отримувача інформації. До другої групи належать інтерактивні освітні засоби, оскільки вони передбачають активну роль учня, який при їх використанні самостійно обирає розділи для навчання в рамках навчальної теми, визначаючи послідовність їх вивчення.

Учителі, які не можуть написати власну програму, але бажають використовувати інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі, можуть знайомитися з прикладами мультимедіа-проектів та мультимедіа-уроків на Інтернет-сайтах (наприклад, <http://festival.1september.ru/>, www.sg48.kiev.ua/index.php/materialna-baza/ikt/intel, <http://ksenstar.com.ua/>, http://ovdarmokhval.ucoz.ua/load/katalog_fajliv/multimedijni_uroki/british_lifestyle_vchitelska_prezentacija/5-1-0-24 та ін.), де зібрані методичні розробки вчителів, зокрема: підготовка комп'ютерних презентацій за допомогою мультимедіа; зйомка і комп'ютерний монтаж відеофільму; створення Інтернет-сайту; розробка навчального проекту тощо.

Найбільш ефективними, все ж, є ті програми, які пишуть самі вчителі. Виконавчий директор Mozilla Foundation Марк Серман вважає, що “уміння програмувати стало четвертою складовою грамотності. Кожен повинен знати, як наш цифровий світ працює, не тільки інженери” [11].

Для допомоги вчителю іноземної мови для створення мультимедійних презентацій доречним буде використання програми Power Point з пакету Microsoft Office. Найбільшою перевагою використання мультимедійних презентацій на уроках іноземної мови є те, що за допомогою цього засобу можна адаптувати навчальний матеріал під особливості сприйняття учнів і, у випадку учнівської презентації, надати учню можливість додатково закріпити та систематизувати отриману інформацію.

Відповідно, підготовка майбутнього вчителя іноземної мови передбачає набуття ним достатніх знань у галузі застосування мультимедійних засобів навчання, що відображається у таких завданнях: набути знання роботи з програмою Microsoft Power Point; оволодіти технологією створення навчальної мультимедійної презентації; навчити студентів добирати мультимедійні продукти для уроків іноземної мови відповідно до поставлених навчальних цілей [5].

У зв'язку з тим, що сучасний ринок програмних продуктів не містить у достатній кількості спеціально створених для пояснення нового навчального матеріалу електронних продуктів, у вчителя виникає потреба в розробці нескладних мультимедійних навчальних додатків власними силами, але недостатній рівень підготовки вчителів з інформатики і програмування породжує протиріччя між потребами навчального процесу й реальними можливостями педагогів.

Вирішення цього протиріччя передбачає навчання майбутніх вчителів іноземної мови основам сучасного програмування, ознайомлення з основними методиками програмування, розгляд основних положень технології візуального програмування. На нашу думку, при підготовці вчителя іноземної мови доречно застосовувати методики навчання програмування на прикладах розробки Windows-додатків, базовою мовою програмування обрати Delphi – найбільш простий і водночас потужний засіб розробки програм. Це, зокрема, можна здійснити у межах викладання загальних навчальних дисциплін “Інформатика”, “Комп’ютерно-інформаційні технології та сучасні технічні засоби навчання в освіті і науці”, “Комп’ютерні інформаційні технології в освіті і науці”, “Нові інформаційні технології” тощо.

Вважаємо використання мультимедійного програмного забезпечення при вивченні іноземної мови потужним засобом підвищення продуктивності навчального процесу. При цьому роль програмування у написанні власної презентації чи програми дуже велика. По-перше, навчання програмування виробляє навички оперування з екранними зображеннями інформаційних об’єктів і моделей. По-друге, програмування займає провідне місце при розробці прикладного програмного забезпечення методичної сфери діяльності, і майбутній вчитель іноземної мови повинен мати уявлення про сучасні технології створення програмного забезпечення своєї майбутньої професії. По-третє, застосування системи Delphi необхідне для створення простих діалогових проектів, тестових програм, розробок уроків, для розробки на професійному рівні навчальних, демонстраційних педагогічних засобів, контролюючих програм й інших програмних педагогічних засобів. Крім цього, оволодіння технологією розробки програм в системі Delphi забезпечує вчителів іноземної мови можливість модифікації наявних програмних засобів навчального призначення.

Використання власних навчальних програм на уроці іноземної мови допомагають вчителю максимально активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів, які успішно вирішують навчальні завдання за допомогою сучасних високоефективних методів.

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, впровадження та застосування комп’ютерних навчальних програм на уроках іноземної мови це: ефективний допоміжний технічний наочно-слуховий засіб; допоміжний засіб навчально-пізнавальної діяльності учнів; засіб підвищення мотивації та бажання учнів вивчати іноземну мову; швидкий та ефективний засіб оцінювання та контролю знань, вмінн та навичок учнів; засіб підвищення інтерактивної та комунікативної діяльності А вміня вчителя іноземної мови створювати мультимедійне програмне забезпечення, застосовувати його у процесі викладання іноземної мови є досить ефективним у навчанні учнів, сприяє розвитку комунікативних здібностей учнів. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у виявленні методичних основ створення програмно-педагогічних засобів для середовища Інтернет.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк Н.А. Використання комп’ютерних програм у процесі навчання іноземної мови / Н.А. Антонюк // Англійська мова і література. – 2005. – №19-21 (101-103). – С.7-8.
2. Биков В.Ю. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті – імператив її модернізації / В.Ю. Биков // Національна доповідь розвитку освіти України, 2011. – С. 118-124.
3. Данилова О.В. Мультимедіа власноруч: текст, графіка, аудіо, анімація, відео / О.В. Данилова, В.В. Манако, Д.В. Манако. – К.: Шкільний світ: Л. Галіцина, 2006. – 118 с.
4. Кітаєва М. Використання мультимедійних технологій / М. Кітаєва // Початкова освіта. – 2011. – № 38. – С. 7-9.
5. Коробченко А.А. Проблеми особистісно орієнтованого навчання у вищих навчальних закладах / А.А. Коробченко // Педагогіка. – Бердянськ: Наукові публікації БДПУ, 2005. – № 4. – С. 3-6.
6. Монако А. До питання про розвиток сучасних навчальних середовищ / А. Монако, К. Синиця // Інформатика. – 2012. – № 2. – С. 35-42.

7. Нові технології навчання / за ред. В.Д. Шарко. – Херсон: Олді-Плюс, 2001. – 206 с.
8. Носенко Е.Л. Формування когнітивних структур особистості засобами інформаційних технологій: монографія / Е.Л. Носенко, М.А. Салюк; Дніпропетровський національний ун-т. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – 140 с.
9. Редько В. Новітні педагогічні технології – у практику школи: Навчальний курс “Країнознавство” – на електронному диску / В. Редько, О. Кохан, Л. Калініна, І. Самойлюкевич // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2007. – № 1. – С. 112–117.
10. Шклярчук Г.О. Інтенсифікація навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних технологій / Г.О. Шклярчук // Англійська мова та література. – 2011. – № 22. – С. 2-3.
11. Should Everybody Learn to Code? // <http://cacm.acm.org/magazines/2014/2/171674-should-everybody-learn-to-code/abstract>

С.В. ПЕТРЕНКО. УЧЕБНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ МУЛЬТИМЕДИЙНОГО ПРОГРАММНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Резюме. В статье раскрывается роль мультимедийного программного обеспечения в преподавании иностранного языка; аргументируется необходимость подготовки учителя иностранного языка к программированию и созданию собственных программных продуктов по методике преподавания иностранного языка; обосновывается, что овладение технологией разработки программ в системе Delphi обеспечивает учителю иностранного языка возможность модификации имеющихся программных средств учебного назначения.

Ключевые слова: мультимедийное программное обеспечение, учитель иностранного языка, презентация, система Delphi, компьютерные технологии.

S.V. PETRENKO. EDUCATION POTENTIAL OF THE MULTIMEDIA SOFTWARE IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE

The summary. The article deals with the role of multimedia software in teaching a foreign language; the necessity of training teachers of foreign language programming and create their own software on methods of teaching foreign languages; the author substantiates that mastering technology development programs in the system Delphi provides foreign language teachers the possibility of modifying existing educational software.

Key words: multimedia software, foreign language teacher, presentation, system Delphi, computer technology.

Одержано редакцією 06.03.2015 р.

УДК: 378 – 057. 875: [811. 111: 801. 82]

Л.В. ГРОНЬ

ВІДБІР ТЕКСТОВОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНИХ ЕКСПРЕСИВНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ МОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Резюме. У статті розглядається проблема відбору текстового матеріалу для розвитку іноземного експресивного мовлення студентів мовних факультетів вищих навчальних закладів. Сформульовані вимоги до текстів, на основі яких відбувається ефективно формування та розвиток експресивних усномовленнєвих умінь на початковому ступені навчання.

Ключові слова: експресивні уміння, переказ, адаптація тексту, коротке оповідання, структура тексту.

Постановка проблеми. В умовах посилення глобалізаційних процесів та інтеграції України у світовий освітній простір, великого значення надається спеціальній (мовній) підготовленості майбутніх учителів іноземної мови. Найважливішим компонентом майбутньої професійної діяльності студентів є формування та розвиток комунікативної компетенції в усному експресивному мовленні. У програмі для вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців з англійської мови [1], зазначається, що випускники повинні висловлюватися з необхідним ступенем деталізованості й тематичної складності, демонструючи вільне володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами зв'язності та цілісності на суперсинтаксичному рівні. Але практика викладання на мовному факультеті ВНЗ свідчить про недостатній рівень сформованості експресивних умінь усного мовлення студентів-першокурсників.

В методичній літературі до вмінь експресивного мовлення іноземною мовою відносять: вміння вживати мовний матеріал у мовленні; вміння виконувати певні види робіт, які необхідні для розвитку усного мовлення іноземною мовою; вміння ситуативно-тематичного діапазону; вміння виконати необхідні мислительні операції з виходом в іноземне мовлення [3]. Під вміннями виконувати певні види робіт, необхідні для розвитку усного мовлення, маються на увазі ті з них, які є відображенням у навчальному процесі “жанрових” компонентів природного мовленнєвого спілкування. Отже, до цієї категорії вмінь ми по праву можемо віднести вміння передачі “заданого” змісту: передача змісту прочитаного (прослуханого) тексту, переглянутого фільму, спектаклю, прочитаної книжки, почутого оповідання, розповідь про події, свідком яких був мовець і т. ін. Тобто, передача “заданого” змісту є не що інше як переказ сприйнятого мовленнєвого повідомлення, в процесі якого відбувається розвиток експресивних умінь розповіді – монологічного висловлювання розповідного характеру.